

Voor wie ontwikkelen, ontwerpen, berekenen, financieren en bouwen we goede en gezonde woningen met voldoende daglicht?

Voor de bewoners of voor de regering?

Vorige week op 2 april is er een Conceptadviesrapport fase 1 gepubliceerd door de adviesgroep STOER van de regering waarop de **stichting Dutch Daylight** de onderstaande reactie heeft op de volgende 2 voorgestelde maatregelen;

Technische kwaliteit woningen (Bbl)

1. Pagina 10;

Bepalingsmethode: het schrappen 55%-eis (art. 4.163 Bbl).

Toelichting: Het Bbl schrijft voor dat 55% van de gebruiksoppervlakte moet voldoen aan zwaardere eisen qua ventilatie en daglicht. In een aantal gevallen leidt dit tot onnodig hogere kosten

Effect en kostenbesparing: Afname bouwkosten

Om voldoende daglicht en ventilatie te garanderen voor bewoners zijn hiervoor de (uiterst) minimale eisen voor het verblijfsgebied vastgelegd in het Bbl. Door al 45% van de gebruiksoppervlakte weg te mogen strepen als verblijfsgebied volgens de zogenaamde krijtstreepmethode, wordt het mogelijk om voor dit gedeelte niet te voldoen aan deze minimale (strengere) eisen. Als echter de resterende 55% wordt geschrapt, vervallen de eisen voor de gebruiksoppervlakte geheel. Het is daarom onverstandig om dit artikel te schrappen, aangezien dit kan en zal leiden tot het zeer onwenselijke gebrek aan voldoende daglicht en ventilatie voor de bewoners.

Daarnaast zou het schrappen van dit artikel in strijd zijn met de EPBD IV (2024/1275), die expliciet stelt dat de Indoor Environmental Quality (IEQ) gewaarborgd moet worden. Nederland heeft zich gecommitteerd om deze eisen nationaal te implementeren. De EPBD IV behandelt in Artikel 13(4) en bijlage IV aspecten van IEQ, waarbij lidstaten verplicht worden om maatregelen te nemen ter bescherming van het binnenklimaat. Dit betreft onder andere luchtkwaliteit, ventilatie, geluidsisolatie en daglicht in gebouwen. Het is de verantwoordelijkheid van de lidstaten om systemen en normen in te voeren die de gezondheid en het comfort van bewoners bevorderen, inclusief de energieprestaties. Het schrappen van dit artikel zou dus niet alleen nadelig zijn voor de gebruikers, maar ook in strijd met de Europese regelgeving.

2. Pagina 12;

Bepalingsmethode: Nieuwe norm daglichtberekening niet aanwijzen

Toelichting: Voor de berekening van daglicht is een nieuwe norm ontwikkeld en gepubliceerd.

Nieuwe norm leidt tot meerkosten: wijs de norm niet aan in het Bbl.

Opmerking: Geen toename bouwkosten. Op korte termijn mogelijk

Namens Dutch Daylight willen wij de noodzaak benadrukken om de kwaliteit van daglicht in onze woon- en werkomgevingen te waarborgen. De overgang naar de nieuwe daglichtberekeningsmethode NEN EN 17037 biedt ons de kans om te focussen op de werkelijke kwaliteit van het daglicht dat een ruimte verlicht, en dit is een wezenlijk andere benadering dan de huidige kwantitatieve methode die momenteel in de bouwregelgeving wordt gehanteerd. Wij geloven dat deze nieuwe benadering essentieel is voor het bevorderen van zowel de gezondheid als het welzijn van de bewoners.

De onderzoeken en studies die door de werkgroep Daglicht binnen NEN, in opdracht van het Ministerie, zijn uitgevoerd, leveren waardevolle inzichten op voor een beleidsneutrale overgang naar de nieuwe bepalingmethode. De werkgroep, waarin Dutch Daylight is vertegenwoordigd, is momenteel in overleg met het Ministerie om de minimale daglichtfactor vast te stellen die in het Bouwbesluit (Bbl) moet worden opgenomen. Een belangrijk aandachtspunt in dit proces is dat we de kostenstijgingen voor de bouwsector willen voorkomen, terwijl we ervoor zorgen dat de kwaliteit van het binnenklimaat niet verslechtert. Integendeel, wij zijn van mening dat een goed doordacht ontwerp de woonconsument juist een hoger comfort kan bieden, met de daarbij behorende welzijnsvoordelen, zelfs als de daglichtopening gelijk blijft maar strategisch beter wordt gepositioneerd.

Binnen de BENG-norm wordt het raam vaak gezien als een zwakke schakel in de thermische schil van een gebouw, wat leidt tot de reductie van het percentage transparante delen ten gunste van BENG 1 en de oververhittingseis To-juli. Dit is echter niet te rechtvaardigen door de volgende redenen:

- Ramen dragen door het binnentreden van daglicht bij aan het verlagen van het energieverbruik voor verlichting gedurende het hele jaar;
- Ramen zorgen door passieve zonnewarmte in de winter voor een lager energieverbruik voor verwarming;
- Ramen kunnen zomernachtkoelte binnenlaten, wat de behoefte aan airconditioning vermindert;
- Zonwering voor ramen helpt oververhitting te voorkomen, wat eveneens de behoefte aan airconditioning verlaagt.

Dutch Daylight is ervan overtuigd dat de huidige bouwregelgeving onvoldoende aandacht schenkt aan het belang van de levenskwaliteit in de woon- en werkomgeving. In Nederland heeft 10% van de kinderen astma, en het aantal gevallen van stress, Seasonal Affective Disorder (SAD) en vitamine D-tekorten neemt al jaren toe. De huidige generatie besteedt 90% van haar tijd binnenshuis, wat de noodzaak voor frisse lucht en voldoende daglicht benadrukt. Dit maakt het des te urgenter dat we het belang van daglicht en gezond binnenklimaat erkennen om de gezondheid van deze generatie te waarborgen. Daarom doen wij de volgende aanbevelingen om te zorgen voor een leefomgeving die niet alleen energiezuinig is, maar ook gezond en comfortabel:

1. Hanteer een ruimere interpretatie van de 'healthy indoor climate conditions' zoals beschreven in de EPBD, zodat deze beter aansluit bij de behoeften van de bewoners en de kwaliteit van het binnenklimaat.
2. Garandeer voldoende daglicht in woon- en werkomgevingen door te verwijzen naar de nieuwe daglichtberekeningsmethode NEN EN 17037 in het Besluit Bouwwerken en Leefomgeving.
3. Volg de bepalingmethode zoals aanbevolen in de Europese norm en laat de Nederlandse werkgroep 'Daglicht', in samenspraak met het Ministerie, de grenswaarden voor daglichtoppervlakte in het Bbl vaststellen.

De huidige (Europese) politieke focus op verduurzaming heeft tot gevolg dat grote hoeveelheden gebouwen in Nederland gerenoveerd moeten worden om ze (bijna) energieneutraal te maken. Dit biedt een unieke kans om tegelijkertijd de gezondheid en het welbevinden van mensen binnenshuis te verbeteren. Door nu in te grijpen op de door de adviesgroep STOER voorgestelde maatregelen, wordt voorkomen dat nieuwbouw op korte termijn opnieuw gerenoveerd moet worden om te voldoen aan de levenskwaliteitseisen van de toekomst. Het is de ambitie van **Dutch Daylight** om te zorgen voor een leefomgeving waarin daglicht, luchtkwaliteit en gezondheid hand in hand gaan, en wij roepen daarom alle betrokkenen op om deze kans te grijpen en samen te werken aan een duurzame en gezonde toekomst voor iedereen.

Namens
Stichting Dutch Daylight

Maarten van Bremen
voorzitter